

Fare for Friheden; men der er et andet Element, som udbytter alle disse mere eller mindre væsentlige Sondringer, for at forstærke sig Herredømmet, og overfor hvilket vi hver Dag føle mere og mere, at den virkelige Frihed kan staae Fare for at gaae tabt; det er i sit Væsen og Organisme bleven til under en ganske anden Forsfatning, og søger nu at haandhave sit Herredømme ved at frigjøre sig fra Kongens og fra Repræsentationens Myndighed. Vi see i dette Døielik det hele Folk stødt tilside af en Klasse, som fremfor alle os Andre kalder sig „Intelligentsen“ og som kaster Skarn paa enhver Mand, der tør træde imellem og sige: den repræsentative Forsamlings Rettigheder skulle opretholdes og bør opretholdes i Folket selv; vi see, at der daglig indenfor Rigsdagens egne Grændser gjøres Bestræbelser for at indskrænke Frugterne af den Frihed, som Grundloven har givet os; vi see hver Dag Forsøg gjorte paa, hvor det kan lade sig gjøre, at indføre Willkaarlighed. Hulf paa Værnepligtsloven, hvorledes den er bleven behandlet; hulf paa Finantsloven, hvorledes det er gaaet med den, og hulf paa Bevillingsparagrafen; overalt er det Forsøg paa at indskrænke den Frihed, som ligger i Grundloven, saaledes som den har udviklet sig og som den er bleven hidtil fastholdt og anerkjendt fra alle Sider. Ved Siden deraf see vi høitstaaende Embedsmænd, saavel i Rigsdagen som i deres Embedskreds, være Ledere for disse Bestræbelser, dristig fremtrædende Ledere, der vedkjende sig, at de ville have denne Repræsentation sludt ud, forandret, fornødret — efter deres Betragtningssmaade ikke fornødret, men efter vor — og som ikke unblade noget smhelst Middel for at bringe dette tilveie; de slutte sig sammen, med hvem og hvad det skal være for at naae Maalet. Deri ligger Bannseligheden; men deri ligger ogsaa efter min Overtydning — og i det kan jeg give den ærede Minister Ret — vor Forpligtelse til med den yderste Eflid at stræbe efter at udvikle, selv om det bliver i en mindre heldig Form, nye constitutionelle Midler, for at lade Frihedsgjæringen selv bane sig sin Veie, og selv staae sig sin Støtte. Lad os gaae ud fra den Forudsætning, at disse Amtsræd eller Raad, saaledes som de efter Lovforslaget skulle sammensættes, møde med alle

disse modstridende Elementer og Følelser, som her er anthydet, men lad os ogsaa forudsætte, at der i den menige Landbefolkning, som man frygter for skulde blive sat tilside af Fleertallet, blot i hvert Raad gives een behjertet Mand, troer man saa ikke, at hvis vi her holde fast sammen, og møde atter, som vi nu ere, skulde kunne støtte en saadan Mand saaledes, at han ikke bliver aldeles undertrykt. Lad os hufte paa, at den foreliggende Lov skulde vi tage som vort Valgprogram, thi den vil være farlig, naar vi ikke vende tilbage som de Samme, vi nu ere, men der er ingen Fare ved den, naar vi vende saaledes tilbage. Jeg siger, at en behjertet Mand kan i en Forsamling gjøre Meget, naar han har Retten og Retfærdighed for sig, og havde man ikke Tro derpaa, saa havde man ikke Tro paa Friheden. Jeg for min Part har en langt ringere Frygt for alle disse Barringer, om de komme derfra eller derfra; thi jeg har Tro paa den endelige højere Ret, paa den kraftige Udholdenhed og Willie. Ere de ikke tilstede i Samfundet, har man ikke reelle Grunde for sine Meninger; er der ikke Tro paa dem, kommer der dog ikke Noget ud deraf; men ere disse Betingelser tilstede, vil det Rette arbejde sig igjennem ved ethvert lovligt Middel, og det vil ikke forsømme Noget; det vil være en Skjærpelse for det menige Folk, jo mere det føler, at kun ved Fasthed og Kamp kan det vinde sin Ret. Jeg troer derfor ikke, vi skulde gaae denne Lov i sin Heelhed imøde med saa stor Engstelse. Vi skulde prøve og veie den; det er kun et Forsøg, og den kan ikke længe uforandret blive staaende. Den kommer først til at begynde i et senere Aar og i det Aar, som i en vis Henseende maa betragtes som et Overgangaar her i Landet. 1862 er i det Mindste for mig, og jeg troer for Mange, et Aar, vi have sultet efter det Halve af vor Levetid; det er det Aar, hvori hver Mand's naturlige Ret til, under Lovens Bød, paa hvilket Sted han er, at erhverve sit Livs nødvendige Ophold, træder i Kraft. Bagved dette Aar vil da ligge en stor Deel af Grindringer om indbildte Privilegier, disse Grindringer, den endnu tilbageværende Levning af Tanken om, at Folket var deelt i et Rjebstadsfolk — et oplært Folk — og et Lyendefolk, som der-